

řadě povinen náhradou škody dolováním tím třetím osobám způsobené. Zásadě shora vytčené není proto na úkor skutečnost, že horní zákon měl býti doplněn výslovným stanovením zásady té, neboť tím měla býti provedena právní jistota, a mělo býti zabráněno sporům, jež za dnešního stavu práva horního vzniknouti mohou. Odvolací soud odsoudiv žalovaného k náhradě škody jen z toho důvodu, že je vlastníkem hor, posoudil věc po stránce právní správně.

K odst. 2. Neprávem vytýká dovolání, že zákonem o válečných úkonech vzata byla žalovanému možnost působiti na vojenský erár, aby dolování nedálo se na újmu osob třetích. Vojenský erár nebyl sice v poměru pachtýře k žalovanému jako vlastníku hor, avšak rozhodna jest nesporná skutečnost, že žalovaný přenechal hory vojenskému eráru k užívání dle rozhodnutí ze dne 20. února 1917. Tím způsobem dána byla žalovanému příležitost zabezpečiti se proti nárokům osob třetích, jichž vlastnictví bylo dolováním později poškozeno, zejména když žalovanému dle zákona postižní nároky proti eráru nepřísluší. Žalovaný však ve sporu ani ne tvrdil, že mu bylo nemožno pojistiti se proti případným nárokům náhradním, a opomenul-li tak učiniti, nemohlo se tak státi na újmu osob třetích dolováním poškozených. Vzhledem k ujednání mezi žalovaným a vojenským erárem nebyl poměr mezi spornými stranami ani zákonem o válečných úkonech ani nařízením k němu později vydaným změněn. Z téhož důvodu je i § 32 cit. zák. pro tento spor bez významu, avšak, i kdyby nebylo ujednání shora uvedeného, lze pod náhradou způsobené škody rozuměti toliko náhradu škody, kterou dle § 19 téhož zák. utrpěl vlastník užíváním nemovitostí na podstatě téže, ne však náhradu škody způsobené osobám třetím provozem podniku. Nesluší proto v tomto případě škodu žalobcem utrpěnou zjišťovati řízením správním dle zákona o válečných úkonech, naopak jde o poměr soukromoprávní, o němž správně rozhodl soud. Není tu proto vytýkané zmatečnosti. V dalším stačí poukaz na správné důvody napadeného rozsudku, jímž sporná látka byla probrána tak výstižně, že dalšího doplnění není třeba.

Čís. 1119.

Náhlé onemocnění kancelářské síly jest nepředvídatelnou příhodou ve smyslu § 146 c. ř. s.

Zákon o zajištění půdy drobným pachtýřům ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.

Byla-li přejímací cena stanovena dohodou stran, nelze ji soudu přezkoumávat s hlediska § 8 požad. zák.

(Rozh. ze dne 8. července 1921, R II 271/21.)

V řízení o požadovacím nároku drobných pachtýřů dohodly se strany na přejímací ceně. Okresní soud určil však konečným usnesením přejímací cenu dle posudku znalců, zamítнув návrh vlastníkův, by ceny byly určeny ve výši, dohodou smluvené, a uvedl v tomto směru v důvodech: Dle § 8 zák. určí náhradu za požadovaný pozemek (prejímací cenu) soud, vyslechna po případě znalce; při tom jest se řídit cenami pozemku v téže krajině z roku 1913. Z tohoto ustanovení zákona vyplývá,

že dohoda stran ohledně přejímací ceny není pro soud závaznou, ba že je naopak povinností soudu, by určil sám přejímací cenu bez ohledu na dohodu stran, shledá-li, že dohoda neodpovídá zákonným podmínkám. V tomto případě tvrdil pachtýř, že ceny dohodou ze dne 18. prosince 1919 zjednané neodpovídají cenám z roku 1913, tudíž zákonné podmínce. Bylo proto nutno, vyslechnouti o tom znalce na základě jichž posudku byla pak určena přejímací cena penízem nižším. Rekursní soud usnesení potvrdil ze správných, zákonu a stavu věci odpovídajících důvodů prvního soudce, k nimž ještě k vyvrácení vývodů rekursu dodal: Pro vyměření ceny přejímací rozhodny jsou výlučně předpisy zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.; obdobné použití předpisů jiných zákonů, vydaných k provedení reformy pozemkové, jest vzhledem k výjimečnosti zmíněného zákona vyloučeno. K ustanovení § 8, že při vyměření náhrady za požadovaný pozemek jest se řídit cenami pozemků v téže krajině z r. 1913, podává ministerstvo spravedlnosti ve svém Věstníku č. 10 z roku 1919 str. 120 výklad, že cenu, podle § 8 vyšetřenou, lze považovati za maximální cenu jen v tom případě, že strany se o ceně nedohodly, za to však jest vždy cenou maximální vůči účastněným osobám třetím (§ 19). Zde dle skutečného stavu věci jde o případ první: pachtýř odvolal před soudním rozhodnutím dohodu o ceně přejímací, bylo proto na soudu, by stanovil náhradu za požadované pozemky za součinnosti znalců dle zásady § 8. To plyne i z čl. I., IX. a VII. výnosu čsl. ministerstva spravedlnosti ze dne 30. června 1919, č. 12.314/19, z něhož vysvítá, že soud má vyslechnouti znalce, není-li dohody o ceně přejímací mezi stranami, a že má přezkoumati oznámení účastněných, zda je dohoda přípustna podle zákona, tudíž zajisté i v tom směru, zda není smluvená náhrada proti zásadě § 8 nepřiměřeně vysoká. Ze znění druhého odstavce tohoto článku IX.: »Sezná-li (scil. soud), že oznámení neodpovídá zákonným podmínkám nebo cena jest nepřiměřeně nízká, může o tom vyslechnouti strany neb i znalce, než rozhodne« — nelze vyvozovati závěr, že by ministerstvo bylo názoru, že při smluvené náhradě nepřiměřeně vysoké nemůže soud slyšeti znalce: věta tato chce dáti soudům pokyn pouze pro demonstračně uvedené případy. Ostatně ze zákona samého záporů pro soudce, by nepoužil k vyšetření určitých rozhodných okolností znalců, nikde nevysvítá. Dovolací rekurs vznesen byl právním zástupcem vlastnickovým opožděně, nebyv včas vypraven, ježto kancelářská úřednice právního zástupce náhle onemocněla. Návrh na navrácení ku stavu předešlému oba nižší soudy zamítly. Důvody: Rekursní soud souhlasně s prvním soudcem nemohl shledati v onemocnění úřednice Julie J-ové v kanceláři právního zástupce stěžovatele nepředvídanou nebo neočekávanou překážku, která byla by na závalu vypravení právního zástupcem vypracované stížnosti proti usnesení krajského soudu ze dne 10. listopadu 1920; Julie J-ová nebyla jedinou silou v kanceláři, nýbrž byl tam též sollicitátor, jehož povinností bylo, by v případě onemocnění druhé síly se přesvědčil, co onemocnělá síla vypracovati má a by nutně věci buď sám vyřídil nebo na nemožnost jich vypracování, zejména pak i na onemocnění druhé kancelářské síly upozornil; také jest neuvěřitelné, že by právní zástupce nepřítomnosti nějaké síly v kanceláři celý den nepozoroval; jde tu o opomenutí, které nelze uznati za nepředvídanou nebo

nepřekonatelnou překážku dle § 146 c. ř. s. a § 17 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák.

Nejvyšší soud povolil navrácení ku předešlému stavu a ve věci samé vyhověl návrhu vlastníka, by přejímací cena byla stanovena dle ceny, na níž se strany dohodly.

D ů v o d y:

Pokud jde o dovolací rekurs, že nebylo povoleno navrácení do předešlého stavu pro zameškání lhuty, podotýká se především, že rekurs tento jest přes ustanovení § 528 c. ř. s. přípustným, neboť § 17 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. z. dovolává se předpisu procesního řádu toliko potud, pokud tyto právě jednají o navrácení ku předešlému stavu, tedy §§ 146 až 153 c. ř. s., nikoliv však pokud jde o opravné prostředky. Ve věci samé zakládá stěžovatel svůj dovolací rekurs do souhlasných usnesení soudů nižších na tom, že usnesení soudu rekursního se přičí zákonu a že jest se spisy v odporu. Prvý důvod spatřuje stěžovatel v tom, že v onemocnění kancelářské síly právního zástupce nebyla shledána nepředvídatelná příhoda podle § 146 c. ř. s. a § 17 nesp. pat., a to právem. Neboť, uváží-li se, že za nepředvídatelnou příhodu lze míti jediné takovou příhodu, jež byla způsobena skutečnostmi, s nimiž nelze předem počítati, jež leží mimo kruh moci osoby, v níž se udály, jež tedy nelze míti za pravidelně nebo často se opakující události, nutno zajisté onemocnění steno-grafky, prvním soudem zjištěné, míti za neočekávanou a proto za nepředvídatelnou příhodu, jež zabránila včasnému opsání a vypravení mimořádné stížnosti dovolací. Na věci nemůže ničeho změnit okolnost, že právní zástupce stěžovatelův má více sil v kanceláři, neboť tím nebyla příhoda odstraněna, vždyť věci, přidělené k vypracování onemocnělé J-ové, zůstaly dle její výpovědi na jejím stole až do druhého dne ležeti a mezi nimi i zmíněná mimořádná stížnost ve shora uvedené záležitosti drobného pachtýře. Nevyžaduje se, jak se zdá, že rekursní soud za to má, by příhoda ta byla současně neodvratitelná, jelikož zákon v § 146 c. ř. s. mluví o nepředvídatelné nebo neodvratitelné příhodě a stačí proto úplně k povolení navrácení do předešlého stavu, je-li tu jedna z příhod těchto. Že by byl mohl právní zástupce stěžovatelův náhlé onemocnění oné zřízenkyně očekávati, nelze ze žádné z okolností, ve spisech zjištěných, dovozovati, naopak nutno za to míti, že by byl, nabuda o tom vědomosti, ihned potřebné kroky zařídil, aby jen lhůta nebyla zmeškána. Nepřiznání onemocnění jejímu povahy příhody podle § 146 c. ř. s. přičí se tudíž zákonu a bylo proto mimořádnému rekursu dovolacímu se zřetelem na § 16 nesp. pat. vyhověti.

Vzhledem k tomuto výsledku jest považovati mimořádný rekurs dovolací do usnesení krajského soudu ze dne 10. listopadu 1920 za včasný a bylo proto i o něm současně rozhodnuto. Nesporno jest, že požadovatel se zástupcem vlastníka se dohodl o cenách přejímacích za pozemky požadované a to za louku 675 Kč za měřici (19 a 19 m²) a za pozemek 800 Kč za měřici a že dohoda tato byla i soudu oznámena. Při roku na to stanoveném odvolal požadovatel dohodu a první soud dal na to pozemky odhadnouti a cenu přejímací dle posudku znalce odhadem vyměřil. Tento postup byl také rekursním soudem schválen, avšak neprávem. Přehlížeji

oba nižší soudy, že dohoda, mezi stranami ujednaná, jest smlouvou, jež v případě tomto i písemně byla stvrzena, a jež musí býti posuzována podle 17. hlavy obč. zákona. Nemohl tedy pachtýř dohodu tu prostě odvolati, neboť smlouva přes to i nadále zustala v platnosti, pokud zrušení její si pachtýř nevymohl sporem. Soudy nižší neměly v případě tomto tedy ani příčiny dohodu měniti. Neboť, i když § 8 zák. ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. mluví o tom, že přejímací cenu vysloví soud, nevyplyvá z toho, že by soud ji musil za všech okolností přezkoumávati, alespoň názoru tomuto neskýtá zákon o drobných pachtýřích podkladu. Naopak právo přezkoumávací jest stanoveno toliko v § 19 odstavec druhý cit. zák., dle něhož osoby, pro něž na pozemcích požadovaných vážnou práva zástavní, služebnosti, věcná břemena nebo jiná práva knihovní, mohou odporovati usnesení, podle § 17 téhož zákona vydanému, z důvodu, že jejich právo knihovní jest ohroženo tím, že přejímací cena, stanovená dohodou, jest nepřiměřeně nízká, a mohou současně žádati, aby byl pozemek soudně odhadnut. Nemůže tedy ani pachtýř ani vlastník pozemku v řízení nesporném dáti dohodu soudem přezkoumati, nýbrž jsou ji oba i soud vázáni. Ustanovení § 8 cit. zák., že při vyslovení přejímací ceny jest se řídit cenami v téže krajině z roku 1913, se vztahuje jedině na ty případy, kde buď ohledně přejímací ceny nebylo docíleno dohody, nebo kde ceně přejímací, ujednané dohodou, odporují osoby v § 19 jmenované a soud musí přejímací cenu stanoviti soudním odhadem. Tomuto názoru svědčí i § 17 cit. zák., jenž, uváděje, jakou činnost má soud vyvíjeti, nezmiňuje se o tom, že by i dohodu měl přezkoumávati, a rovněž § 15 odstavec třetí téhož zákona, jenž stanoví, že vlastník v případech ostatních — totiž kde nedošlo k úplné dohodě — má uvést, pokud došlo k dohodě a které otázky zustaly sporny a to zajisté jen proto, aby soud věděl, kterými otázkami se jedině má zabývati. Tomu svědčí konečně i § 8 sám, dle něhož vysloví (a contrario § 19 odstavec třetí, »proti ceně stanovené«) soud přejímací cenu, tedy byla-li ujednána dohodou, částkou dohodnutou, jinak stanovenou odhadem, čímž jest vyhověno předpisu tomuto, že cena přejímací ve všech případech musí býti soudním usnesením osvědčena. Výklad, jaký nižší soudy daly pojmu dohody, přiči se nejen ustanovení obč. zákona o smlouvách, jež však nebyla zákonem o zajištění pudy drobným pachtýřem nikterak změněna, i zákonu tomuto a musilo proto mimořádnému rekursu dovolacímu, jelikož i tu jest jedna z podmínek § 16 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. z., vyhověno býti v ten rozum, že stanoveny byly ceny přejímací, prokázanou dohodou ujednané.

Čís. 1120.

»Jinými útratami« ve smyslu § 88, odstavec první, žel. dopr. ř. jsou jen útraty, které vzešly přímo z dopravy a za dopravy zboží.

Nenáleží sem výlohy na pojištění zboží proti zvláštnímu nebezpečí, za něž dráha vzhledem na povahu zboží a způsob balení neručí.

(Rozh. ze dne 8. července 1921, Rv II 155/21.)

Žalující firmě zaslány byly skleněné balony naplněné kyselinou solnou. Odesílatel pojistil zásilku penízem 387 K, jež mu žalobce nahradil. Do-